

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. Informatie Mevrouw Hamer
Postbus 200018
2500 EA Den Haag

Betreft: Inbreng Stichting Lezen en Schrijven Kabinetsformatie
Datum: 28 mei 2021

Geachte Mevrouw Hamer, beste Mariëtte,

Het aankomend kabinet heeft de belangrijke taak om Nederland sterker uit de coronacrisis te laten komen. Daarom werken verschillende politieke partijen onder uw leiding aan een stevig en inhoudelijk herstelplan. Dat is terecht uw belangrijkste prioriteit. In deze brief bepleiten wij om juist in deze coronaherstelfase het aanpakken van laaggeletterdheid hoog op de agenda te zetten. Want om sterker uit de crisis te komen is iedereen nodig. Ook de 2,5 miljoen laaggeletterden in Nederland.

Wij maken ons grote zorgen over de positie van laaggeletterden. Zij hebben moeite met basisvaardigheden zoals lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden. Het aantal laaggeletterden neemt al jaren toe, terwijl de samenleving juist complexer en kennisintensiever wordt. Steeds meer jongeren verlaten de middelbare school met een te laag taal- en rekenniveau.¹ Als we vandaag niets doen, zijn zij de laaggeletterden van morgen.

Op dit moment zijn er binnen de beroepsbevolking meer dan 1,8 miljoen mensen die moeite hebben met basisvaardigheden.² Binnen die groep hebben er 800.000 een baan. Deze mensen zijn al kwetsbaar op de snel veranderende arbeidsmarkt en in onze geletterde samenleving. De coronacrisis komt daar nog eens bovenop. Juist voor hen is scholing belangrijk om zelfredzamer te worden, aan het werk te komen en te blijven.

Dat vraagt om gericht beleid voor kwetsbare groepen en om structurele investeringen. Verschillende rapporten van de SER en de Denktank coronacrisis bevestigen dit.³ Als we ervoor zorgen dat iedereen kan meedoen op de arbeidsmarkt en in de samenleving komen we samen sterker uit de crisis.

Graag geven we u de vier onderstaande punten (zie ommezijde) mee voor uw formatieopdracht.

- 1. Investeer structureel in de aanpak van laaggeletterdheid**
- 2. Een Leven Lang Ontwikkelen voor iedereen**
- 3. Offensieve aanpak van onderwijsachterstanden: vooral op taal en rekenen**
- 4. Een toegankelijke en begrijpelijke overheid voor iedereen**

Begin dit jaar boden we, samen met de SER, VNG, UWV, FNV, CNV, VCP, MBO Raad en NRTO, bovenstaande punten aan demissionair Minister Koolmees aan.⁴

Een samenleving wordt sterker als iedereen kan meedoen. Wij wensen u veel succes en wijsheid bij het uitvoeren van uw opdracht en geven u graag meer informatie.

Met vriendelijke groet,

Geke van Velzen
Directeur-bestuurder Stichting Lezen en Schrijven

1. Investeer structureel in de aanpak van laaggeletterdheid

Er zou voor iedereen in Nederland een makkelijk bereikbare plek moeten zijn waar je kunt werken aan basisvaardigheden. Helaas zijn de middelen die gemeenten, bedrijven en andere organisaties nu hebben om laaggeletterden te bereiken met een passend scholingsaanbod te beperkt, versnipperd en vaak niet structureel.

Het SER-advies 'Samen Werken aan Taal' is kraakhelder: de € 84 miljoen die het kabinet nu heeft gereserveerd voor scholing en de aanpak van laaggeletterdheid is te weinig.⁵ Al voor de coronacrisis was een verdubbeling van het budget naar € 168 miljoen nodig om een grotere groep te bereiken. Dit staat ook in het recente Unesco Adviesrapport van prof. M. de Greef. Hij wijst erop dat Nederland van alle landen in Noord West Europa het laagste bedrag per inwoner besteedt aan volwassenonderwijs.⁶

Mede door het gebrek aan middelen is er nu nog geen landelijk dekkende infrastructuur voor volwasseneducatie. Om dit realiseren is ook lokale samenwerking en ambitie nodig.⁷ Daarom pleiten wij ervoor dat er in de regionale samenwerkingsverbanden concrete doelstellingen voor bereik en kwaliteit worden opgenomen.⁸

2. Een Leven Lang Ontwikkelen voor Iedereen

Voor herstel van de economie is het belangrijk dat iedereen mee kan (blijven) doen op de arbeidsmarkt. Scholing is daarvoor cruciaal. Het volgende kabinet zal daarom vast en zeker aandacht besteden aan beleid voor een Leven Lang Ontwikkelen. Het is zaak dat hierin ook specifieke aandacht uitgaat naar kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt, zoals laaggeletterden.

Om ervoor te zorgen dat ook zij mee kunnen blijven doen op de arbeidsmarkt is screenen op laaggeletterdheid belangrijk. Op die manier kunnen we mensen die moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen of digitale vaardigheden passende scholing bieden. Doen we dat niet, dan is de kans groot dat de initiatieven voor scholing hen niet bereiken of dat de scholingstrajecten mislukken. Ook moeten de organisaties die de gesprekken voeren met mensen die scholing behoeven, laaggeletterdheid kunnen herkennen en bekend zijn met het lesaanbod voor basisvaardigheden.

Werken aan basisvaardigheden zou dus structureel onderdeel moeten worden van het scholingsaanbod voor volwassenen. Zorg ervoor dat dit aanbod toegankelijk is en vanuit de verschillende subsidies, regelingen en leervouchers die in het kader van een Leven Lang Ontwikkelen beschikbaar zijn. Tevens is het zaak dat het aangekondigde scholingsoverzicht ook voor laaggeletterden toegankelijk is.

3. Offensieve aanpak van onderwijsachterstanden: vooral op taal en rekenen

Verschillende onderzoeken, waaronder De Staat van het Onderwijs 2021, laten zien dat de taal- en rekenvaardigheid van Nederlandse kinderen ondermaats is en achteruitgaat.⁹ Wij kunnen niet voldoende benadrukken – samen met de partners uit de Leescoalitie – hoe belangrijk het is dat elke leerling en student het basis- en voortgezet onderwijs geletterd en gecijferd verlaat.¹⁰ Het is daarom cruciaal dat een volgend kabinet het verbeteren van de basisvaardigheden en het stimuleren van de kanselijkheid als topprioriteit heeft. Structureel beleid en financiering zijn nodig om ervoor te zorgen dat de leerlingen van nu, niet de laaggeletterden van de toekomst worden.

4. Een toegankelijke en begrijpelijke overheid voor iedereen

Het belang van toegankelijke dienstverlening en duidelijke communicatie van de overheid is door de toeslagenaffaire en de coronacrisis extra zichtbaar geworden. Daarom pleiten wij ervoor dat hier op elk niveau van de overheid aandacht voor is. De overheid moet toegankelijk en begrijpelijk zijn voor iedereen, dus ook voor de 2,5 miljoen laaggeletterden in Nederland.